

Mál nr. 5|2015-2016

Kærandi: Skúli Magnússon f.h. Dómarafélags Íslands,

Kærði: 365 miðlar/Fréttablaðið.

Kæruefni:

Dómarafélag Íslands kærir ætlað brot Fréttablaðsins gegn siðareglum Blaðamannafélags Íslands með því að birta, í útgáfu sinni föstudaginn 5. febrúar sl. á bls. 4, fyrirsögnina „Laun hækkuðu um 38% í fyrra“. Er vísað til þess að umrædd fyrirsögn hafi verið röng eða villandi og að starfsmönnum Fréttablaðsins hafi mátt vera þetta vel ljóst. Telur kærandi þetta fela í sér brot gegn 3. gr. Siðareglna Blaðamannafélags Íslands. Þá er á því byggt að viðbrögð ritstjórnar blaðsins við beiðni um leiðréttingu hafi verið ófullnægjandi og sem slík falið í sér sjálfstætt brot gegn umræddri grein.

Málsmeðferð:

Kæra Dómarafélags Íslands barst Siðanefnd Blaðamannafélags Íslands 16. febrúar 2016. Kallað var eftir sjónarmiðum 365 miðla/fréttablaðsins í kjölfarið sem bárust 2. mars 2016. Málið var tekið fyrir formlega á fundum siðanefndar hinn 15. mars og 19. apríl 2016. Friðrik Þór Guðmundsson sagði sig frá málinu vegna vanhæfis og kom Valgerður Anna Jóhannsdóttir inn í nefndina í hans stað.

Málavextir:

Í kæru rekur Skúli Magnússon formaður kæranda að Fréttablaðið hafi fjallað fyrst um launahækkanir dómara í frétt 31. desember 2015, einkum með vísan til úrskurðar kjararáðs 17. desember sl. undir fyrirsögninni „Dómarar fá tuga prósentu launahækkun“. Þótt Skúli teldi fyrirsögn fréttarinnar villandi var ekki talin ástæða til að gera athugasemdir fyrr en aðrir fjölmiðlar fóru ítrekað að vísa til fréttarinnar. Fréttablaðið hafi hins vegar ekki látið við þetta sitja heldur birt 5. febrúar sl. að nýju frétt sem vísað til úrskurðar kjararáðs 17. desember sl. Enn einu sinni hafi verið ranglega gefið í skyn að

dómarar hefðu fengið launahækkunir sem numið hefðu tugum prósentu, nú með afdráttarlausri fyrirsögn: „Laun hækkuðu um 38% í fyrra“. Í undirfyrirsögn sagði svo: „Eftirlaun dómara hækkuðu um alls 38% í fyrra með tveimur ákvörðunum kjararáðs. Meðalhækkun eftirlauna hjá ríkinu var 11,8%. Sanngjörn og eðlileg hækkun, segir formaður Dómarafélagsins.“

Í kærni segir m.a.

„Í framhaldi af útgáfu blaðsins hafði undirritaður samband við ritstjórn blaðsins og lýsti þeirri skoðun sinni að fyrirsögn fréttarinnar hefði verið röng: laun dómara hefðu ekki hækkað um 38% síðastliðið ár, eins og raunar kæmi fram þegar fréttin væri lesin ofan í kjölinn. Var óskað eftir því að blaðið birti, eins fljótt og kostur væri, stutta grein undirritaðs þar sem þetta væri leiðrétt og málið (enn einu sinni) útskýrt. Rétt er að taka fram að ekki voru gerðar sérstakar efnislegar athugasemdir við aðra hluta fréttarinnar en sjálfa fyrirsögnina.

Ritstjórn Fréttablaðsins viðurkenndi samdægurs við undirritaðan að umrædd fyrirsögn hefði falið í sér mistök og var því lofað að birt yrði leiðrétting í blaðinu næsta dag. Ekki var talið mögulegt að birta grein undirritaðs í blaðinu næsta dag. Hins vegar var boðið upp á að greinin yrði tafarlaust birt á visi.is. Undirritaður hafði skilning á þessu og vonaðist til að leiðrétting blaðsins næsta dag yrði fullnægjandi.

Í útgáfu Fréttablaðsins næsta dag, laugardaginn 6. febrúar sl., var hins vegar ekki að finna leiðréttingu af neinu tagi. Af þessu tilefni ritaði undirritaður tölvuskeyti til ritstjórnar Fréttablaðsins, þar sem fram kom ósk um að greinin af visi.is yrði birt í blaðinu nk. mánudag. Tölvuskeytinu var ekki svarað.

Í útgáfu Fréttablaðsins mánudaginn 8. febrúar sl. birtist svo „árétting“ Fréttablaðsins á þá leið að umrædd prósentutala hefði vísað til grunnlauna dómara en ekki hækkunar launa þeirra. „Áréttingunni“ var þannig komið fyrir í blaðinu að efast má um að margir hafi orðið hennar varir eða áttað sig

á því hvað þarna var um að ræða.

Að svo komnu máli var ljóst að Fréttablaðið hugðist ekki leiðréttta fyrirsögn sína frekar. Jafnframt var ljóst að blaðið hugðist ekki birta sjónarmið undirritaðs frekar en gert hafði verið á visi.is.“

Kærandi kveðst telja að Fréttablaðið hafi ekki fullnægt skyldu sinni við að birta andsvör eða skýringar hans sem ljóst var að kom fram fyrir hönd þess hóps sem hagsmuni hafði af málinu. Vísað er til þess að blaðið fór hvorki fram á að áðurnefnd grein, sem óskað var birtingar á 6. febrúar sl., yrði stytta eða þá að í stað greinarinnar yrði tekið viðtal við einhvern fulltrúa dómara. Birting greinarinnar á visi.is fór lág og kom t.a.m. ekki með neinum hætti fram á fréttahluta visi.is.

Síðan segir:

„Að mati undirritaðs fól sú „árétting“ sem birtist í blaðinu mánudaginn 8. febrúar sl. í sér ófullnægjandi leiðréttingu á rangri fyrirsögn blaðsins. Með „áréttingunni“ gekk ritstjórn blaðsins einnig bak orða sinna um að leiðréttta ranga fyrirsögn téðrar fréttar.“

Í greinargerð lögmanns 365-miðla/Fréttablaðsins segir m.a. að þótt ritstjórn 365 sé ekki sammála túlkun kæranda á því hverjar hafi verið breytingar á launum dómara að undanfögnu, hafi ritstjórn 365 miðla veitt kæranda aðgang að miðlum félagsins, bæði með birtingu greina í Fréttablaðinu og á visir.is, þar sem hann kom túlkun og sjónarmiðum dómara á framfæri.

Kærandi hafi fengið birta grein eftir sig á visir.is sama dag og Fréttablaðið kom út, 5. febrúar, með fyrirsögninni sem kvartað var yfir. Árétting hafi síðan verið birt í Fréttablaðinu 8. febrúar, en vegna mistaka í umbroti ekki birst í blaðinu á umtöluðum tíma.

Eftir að frétt um launahækkanir dómara birtist 2. febrúar hafi kærandi haft samband og farið fram á að fá birta grein með athugasemdum um fréttina. Við því hafi verið orðið og greinin birst þann 3. febrúar á leiðarasíðu Fréttablaðsins.

Þá kemur fram að kvörtun kæranda hafi hafist eftir skrif Fréttablaðsins um kjaramál dómara þann 31. desember. Þann 7. janúar hafi verið tekið sérstakt viðtal við hann vegna málsins þar sem hann hafi reifað nákvæmlega með hvaða hætti launahækkunin var reiknuð. Komið hafi þar fram m.a. að álagsgreiðslur hefðu verið færðar inn í grunnlaun.

Ennfremur segir að ljóst megi vera að aðgangur kæranda að miðlum 365 hafi verið mjög mikil á alla mælikvarða. Tal formanns kæranda um að Fréttablaðið hafi ekki fullnægt skyldu sinni við að birta andsvör eða skýringar hans sé með öllu óskiljanleg og fráleitt að halda því fram að brotið hafi verið gegn 3. gr. siðareglanna. Ekki hafi verið farið rangt með staðreyndir og eftir atvikum nánari útskýringar á fréttum birtar þegar þörf hafi verið talin á.

Umfjöllun:

Kæruefnið varðar meint brot á 3. gr. siðareglna BÍ, annars vegar vegna rangrar eða villandi fyrirsagnar með frétt í Fréttablaðinu 5. febrúar sl. þess efnis að „Laun hækkuðu um 38% í fyrra“ og hins vegar að beiðni um leiðréttingu hafi verið ófullnægjandi.

Í gögnum málsins kemur fram að Fréttablaðið viðurkenndi samdægurs að mistök hafi orðið í fyrirsögn og brást við óskum um leiðréttingu með áréttingu, þó ekki fyrir mistök fyrr en mánudaginn 8. febrúar og var svohljóðandi: Áréttað skal að frétt blaðsins á föstudag *Laun hækkuðum um 38%*, fjallaði eins og fram kemur í fréttinni að eftirlaun dómara hefðu hækkað um 38% í fyrra.

Hins vegar er afrit af leiðarasíðu blaðsins 3. febrúar 2016 með aðsendri grein eftir Skúla Magnússon, formanns kæranda, *Af launa hækkunum dómara* þar sem hann gerir grein fyrir launahækkunum sem fjallað hefur verið um í fréttum Fréttablaðsins.

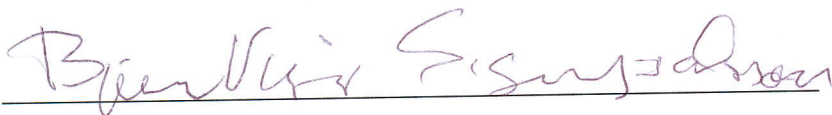
Að mati siðanefndar var fyrirsögn Fréttablaðsins ekki röng en hefði mátt vera nákvæmari, eins og Fréttablaðið/365 miðlar viðurkenna í sinni greinargerð. Fréttablaðið brást einnig strax við umkvörtunum kæranda og telst hafa uppfyllt leiðréttingarkvöð

siðaregla, þótt áréttingin hafi fyrir mistök verið birt seinna en til stóð og hefði að óskekju mátt fá meira rúm í blaðinu.

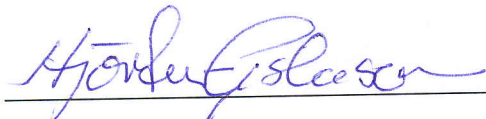
Úrskurður

365 miðlar/Fréttablaðið teljast ekki hafa brotið siðareglur Blaðamannafélags Íslands.

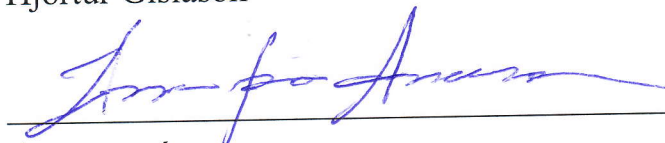
Reykjavík, 19. apríl 2016

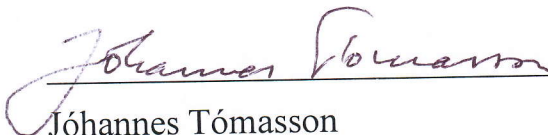
Björn Vignir Sigurpálsson

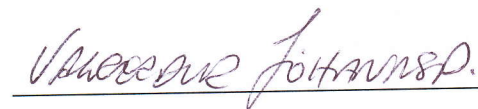
Hjörtur Gíslason

Ásgeir Þ. Árnason

Jóhannes Tómasson

Valgerður Anna Jóhannsdóttir